

DREPTUL

LEGIslaTİUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

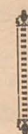

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studenții plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:

Câteva noțiuni asupra războiului și neutralității, de d-l George Meitani.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I*: Leonida I. Economu cu C. Lecca.

Curtea cu jurați din județul Ilfov: Corvin N. Petrescu cu Ioan N. Benescu.— *Observație* de d-l Alexandru Oprescu.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație* de d-l Siliu Rădulescu.

CATEVA NOȚIUNI

ASUPRA

RĂZBOIULUI ȘI NEUTRALITĂȚEI

(URMARE)¹⁾

În ceea ce privește dreptul de confiscare a proprietății particulare inamice, doctrina este foarte împărțită. Diversele păreri, împreună cu argumentele pe cari se bazează sunt expuse foarte bine de d-l Bonfils în studiul său asupra dreptului internațional.

Într-o primă părere, zice eruditul autor, se susține că, atât vasul de comerț cât și marfa inamică trebuie respectată, fiindcă războiul nu se face particularilor ci Statului²⁾. Dacă în războiul terestru se respectă proprietatea particulară, deși inamicul ocupă teritoriul, cu atât mai mult ea trebuie respectată într'un războiu maritim, căci largul mării unde se fac de obicei aceste confiscări nu aparține nimănui³⁾.

Apoi mijloacele ce se întrebunțează trebuie să aibă drept scop micșorarea forțelor inamicului; or, confiscând marfa și nava inamică nu se ajunge la acest scop, fiindcă pe de o parte confiscarea proprietății particulare și reținerea în

captivitate a personalului năvilor nu aduce terminarea imediată a ostilităților, iar pe de altă parte de obicei această confiscare se reduce la puțin lucru, fiindcă, după declararea războiului, se lasă năvilor inimice un termen pentru a părăsi acele porturi. Admițând sistemul confiscării, Statul inimic suferă mai mare pagubă, fiindcă toți marinarii vaselor de comerț vor putea fi utilizați de inimic pe vasele sale de războiu⁴⁾.

Într-o a doua părere, expusă tot așa de bine de către d-l Bonfils, se susține din contra, că proprietatea inimică nu trebuie să fie respectată pe mare, căci confiscându-se această proprietate poate ca supușii unui stat suferind mari pierderi să încheie mai repede pacea. Hautefeuille, citat de Bonfils, contestă chiar regula respectului proprietății particulare pe uscat, deci cu atât mai puțin admite el respectul proprietății particulare pe mare⁵⁾.

Hautefeuille n'ar mai putea astăzi contesta regula care obligă pe beligerant să respecte proprietatea particulară a inamicului pe uscat, căci ea este consacrată în articolul 46 al Regulamentului relativ la războiul terestru elaborat la Haga în 1899 și 1907.

În războiul terestru, continuă Bonfils, inimicul poate distruge proprietatea particulară când interesul războiului reclamă aceasta, cu toate că în acest caz el are interes a respecta această proprietate, fiindcă o are sub mână și fiindcă altfel teritoriul ocupat s'ar putea răscula. Dar în războiul maritim, unde el n'are proprietatea inimică sub mâna sa, și deci nu poate cere rechizițiuni și contribuțiuni, de ce n'ar putea confiscă acea proprietate?⁶⁾. Năvile confiscate dacă nu pot fi transformate în vase de

1) Vezi *Dreptul* No. 53 din 1909.

N. R.

2) Gessner, *Le droit des neutres sur mer*, p. 431, citat de Calvo, III, p. 304, împărtășește această părere, cu toate că el însuși zice că este greu a recunoaște inviolabilitatea proprietății private pe mare. Pradier-Fodéré, *Vattel*, op. cit., III, p. 107; Bluntchli, No. 665.

3) Bonfils, op. cit., No. 1302 și 1304.

4) Bonfils, op. cit., No. 1305; Calvo, III, p. 306, admite și el principiul inviolabilității proprietății particulare.

5) Idem, op. cit., No. 1317 și Hautefeuille «Question de droit maritime international. Propriétés privées des sujets belligérants sur mer», p. 75.

6) Op. cit., No. 1318. Vezi și Calvo, III, p. 2087.

războiu, pot fi întrebuințate pentru aprovizionarea vaselor de războiu cu cărbuni sau altele, apoi dacă confiscarea nu s'ar admite, inamicul ar întrebuința mijloace mai crude bombardând coastele și porturile inimice ⁷⁾.

În fine, se mai zice în acest sistem că dacă Anglia și Statele-Unite ar ști că vastul lor comerț nu mai poate fi atacat, atunci puternicele lor flote de războiu ar distruge flotele celorlalte State mai slabe de cât ale lor ⁸⁾. Într-o a treia părere se susține, în fine, că proprietatea inimică trebuie respectată, dar că contrabanda de războiu și orice marfă sau vas care ar forța un port blocat pot fi confiscate. Tot astfel se recunoaște inamicului, în acest sistem, un drept de rechizițiune în virtutea căruia ar putea lua după vasul de comerț toate obiectele necesare în schimbul unei indemnități care se va fixa mai târziu în baza unui proces-verbal de către un tribunal de prăzi maritime ⁹⁾.

Credem împreună cu Bonfils că primul sistem nu va putea triumfa. Tot ce s'ar putea face, ar fi admiterea unui sistem mixt, care a și fost admis de Conferința dela Haga din 1907, relativ la vasele cari se găsesc în porturile inimice sau în largul mării fără a ști începerea războiului. După acest sistem, vasul sau marfa nu se mai confiscă, ci se sechestrează numai, dându-se căpitanului vasului o chitanță care să constate sechestrarea, iar la sfârșitul războiului, obiectele sechestrate se restituie dacă mai există, iar în caz contrariu se acordă o indemnitate.

8. Dacă azi confiscarea vaselor de comerț inimice este încă admisă, de sigur că ofițerii și marinarii pot fi și ei reținuți ca prizonieri, căci dacă ar fi lăsați în libertate ei s'ar întoarce în țara lor și s'ar imbarca pe un vas de războiu, urmărind astfel forțele acestuia.

Laveleye, citat de Calvo, critică această procedură zicând că, dacă reținerea personalului năvilor de comerț este legitimă, atunci trebuie să recunoaștem că inamicul are dreptul, într'un războiu terestru, să reție ca prizonieri pe locuitorii pacinici, dar care sunt în stare de a purta armele și de a fi încorporați. În momentul când un marinar este redus în captivitate, el nu ia nici o parte la ostilitate; or, este posibil a se reține astfel un cetățean liniștit sub cuvântul că libertatea sa ar putea aduce un prejudiciu inamicului ¹⁰⁾.

Un alt autor zice din contra că atâta vreme cât va exista războaie navale, marinarii și vasele de comerț sunt instrumente de războiu și dreptul de a-i captura va trebui recunoscut or cărei puteri maritime ¹¹⁾.

În anul 1755, Anglia reținu vasele franceze, care se duseseră să pescuiască morunul, împiedicând astfel 12.000 de marinari francezi de a lua parte la războiul ce se pregătea Anglia însă violă dreptul ginților fiindcă războiul nu începuse încă ¹²⁾.

Conferința dela Haga din 1907 a reglementat soarta personalului aflat pe un vas de comerț capturat de inamic într-o convenție intitulată: «Convenție relativă la oarecari restricțiuni aduse dreptului de a captura în războiul maritim».

Această convențiune se ocupă de două feluri de persoane. Într-o primă clasă se ocupă de persoanele aparținând unui stat neutru și care servesc pe un vas de comerț inamic; într-o a doua clasă să ocupă de chiar supușii statului inamic, găsiți pe un vas de comerț inamic.

Despre prima clasă de oameni se ocupă articolul V care prevede că personalul neutru al unui vas de comerț inamic nu poate fi reținut prizonier. Tot astfel căpitanul și ofițerii acestui vas, dacă promit în scris că nu vor mai servi pe un vas inamic cât va dura războiul.

De a doua clasă de oameni se ocupă articolul VI, care prevede că și în acest caz, căpitanul și personalul vasului vor fi lăsați liberi dacă promit în scris că nu vor face, cât va dura războiul, nici un act sau serviciu în legătură cu operațiunile războiului.

Numele acestor persoane trebuie comunicate de captor celuilalt beligerant, pentru ca acesta să nu-i întrebuințeze (art. 7). Nici una din aceste dispozițiuni nu se aplică însă vaselor de comerț care iau parte la ostilități (art. 8). Ofițerii și personalul unor astfel de vase sunt reținuți în captivitate.

9. Dacă este admis că un vas de războiu inamic poate fi capturat, să vedem după ce fapt se dermină naționalitatea vasului.

Toate Statele nu admit aceleași principii. În această materie unele, cum sunt Germania, Anglia, Statele-Unite, nu consideră un vas ca național de cât atunci când și proprietarul lui este german, englez sau american.

Alte State pretind ca cel puțin o parte din acest vas să aparție supușilor săi; altele cer ca cel puțin căpitanul să fie supus al acestui Stat și altele în fine vor ca tot personalul sau o parte din el împreună cu căpitanul să fie de naționalitatea statului al cărui steag a fost arborat de vas ¹³⁾.

Pentru ca un vas să poată fi considerat ca aparținând unei țări, trebuie deci să poarte steagul acelei țări și să îndeplinească toate condițiunile cerute de legea acelei țări.

Curțile de prăzi maritime franceze, judecă naționalitatea vasului după steagul pe care îl poartă și după naționalitatea proprietarului vasului, cele engleze țin seamă de țara

⁷⁾ Idem, No. 1331 și 1325; Ortolan, *Règles internationales et diplomatiques de la mer*, II, p. 49.

⁸⁾ Bonfils, op. cit., No. 1336; Funck Brentano et Sorel, *Précis de droit des gens*, p. 402, admite asemenea confiscarea.

⁹⁾ Idem și autorii citați de el, No. 1314; Loiumer, *observations Revue de droit international*, t. VII, p. 263.

¹⁰⁾ V. Calvo, op. cit. III, No. 1993.

¹¹⁾ Westlake, *observations, Rev. de droit intern.*, t. VII p. 678.

¹²⁾ Bonfils, pag. 660.

¹³⁾ Calvo, op. cit., p. 102 și urm.; Weiss, *Droit intern. privé*, IV, p. 271 și urm.

unde domiciliază proprietarul vasului, considerând vasul ca inamic când proprietarul lui domiciliază în țară inamică, chiar dacă este de altă naționalitate, el fiind considerat în acest caz ca contribuind la mărirea forțelor inimice. Tot astfel, dacă vasul poartă steag inamic, deși proprietarul lui nu este inamic, nici nu domiciliază în țară inamică¹⁴).

Declarația dela Londra din 1909 pare că unifică regulile admise în această priviță, de oarece art. 57 prevede că sub rezerva dispozițiilor relative la transferarea pavilionului, caracterul neutru sau inamic al vasului se determină după steagul pe care are dreptul să-l poarte.

(Va urmă).

GEORGE MEITANI

14) Bonfils, p. 661.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNEA I.

Audiența dela 9 Iunie 1909

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Leonida I. Economu cu C. Lecca

LUCRU JUDECAT.— OBIECTUL CEREREI ÎN JUDECATĂ.— LIPSĂ DE IDENTITATE.— ART. 1201 CODUL CIVIL.

REGIMUL APELOR.— FOLOSINȚA APEL.— COMUNITATE LEGALĂ.— DACĂ CONDUCE LA PRESCRIPTIE.— ART. 582 CODUL CIVIL.

POSESIUNE PRECARĂ.— EXERCITAREA EI ÎN VIRTUTEA UNUI DREPT DE SERVITUTE.— DACĂ DUCE LA PRESCRIPTIE.— ART. 1847 ȘI 1853 CODUL CIVIL.

APEL.— DISPOZITIV.— CONSIDERENTE.— ART. 327 PR. CIVILĂ.

1° Nu există lucru judecat atunci când obiectul cererei în judecată nu este același care a fost dedus cu ocazia hotărârii ce se invoacă ca autoritate de lucru judecat.

2° Potrivit art. 582 codul civil, folosința unei ape curgătoare constituie o comunitate legală care nu poate duce la prescripție.

3° Posesiunea precară care se exercită în virtutea unui drept de servitute, nu poate să aibă de efect dobândirea prin prescripție a pământului asupra căruia se exercită dreptul de servitute.

4° Nu poate fi vorba de violarea art. 327 procedura civilă, când dreptul de folosință ce se pretinde că s'a acordat fără a fi cerut, nu formează obiectul dispozitivului, ci Curtea se ocupă de el numai pentru a motiva respingerea probei cu martori, care fusese propusă.

No. 254.— Respins, ca nefondat, recursul făcut de Leonida I. Economu, contra decizii Curței de apel din București, secția II, No. 114 din 1908, dată în proces cu C. Lecca.

S'au ascultat: d-nii avocați N. Mitescu și S. Rosenthal, în desvotarea motivelor de casare; d-l avocat C. Xenii, în combateri.

Curtea, deliberând,
Asupra motivulu I de casare:

«Violarea art. 1201 codul civil și exces de putere.

«Am susținut înaintea Curței de apel că este lucru judecat în ceea ce privește chestiunea de a se ști cui aparține proprietatea terenului acoperit de apa Colentina, rezultând din deciziunea Curței de apel secția II, cu No. 36 din 1905. Într'adevăr, cu ocaziunea procesului dintre autoarea noastră Elena Cornescu și d-l Lecca, relativ la același hotar, asupra căreia a intervenit decizia de mai sus, s'a judecat că, nici o porțiune din terenul d-lui C. Lecca n'a fost inundată de apa Colentina, și ca consecință, i s'a respins cererea de daune.

«Or, prin aceasta, implicit s'a judecat că terenul acoperit de apă nu aparține d-lui Lecca, căci altfel cererea sa de daune ar fi fost complet dovedită și, prin urmare, odată ce s'a judecat definitiv între noi că d-l Lecca nu eră proprietarul terenului acoperit de apă, nu i se mai putea atribui proprietatea aceluiș teren, precum a făcut Curtea în procesul de față, fără a violă autoritatea lucrului judecat».

Având în vedere deciziunea adusă în recurs, care adoptă faptele și motivele din sentința tribunalului Ilfov secț. III, No. 150 din 1907, și din care se constată că recurentul Leonida Economu a cerut confirmarea planului și hotărâniciei moșiei sale Floreasca-Colentina, lucrare efectuată în anul 1905 de către inginerul Al. Lăzureanu, despre vecinătatea cu moșta Poenari sau Ferăstrău a intimatului C. Lecca, și a se stabili cu această ocazie ca hotar despărțitor între ambele proprietăți, marginea heleșteului Floreasca;

Că Const. Lecca a făcut contestație la confirmarea hotărâniciei și a cerut să se stabilească că Leonida Economu nu este proprietar al pământului până în marginea apei, astfel că nu este vecin cu proprietatea sa;

Că tribunalul, judecând ambele cereri, a admis contestația lui C. Lecca și a confirmat planul și hotărânicia despre vecinătatea cu moșia contestatorului, stabilind însă că linia despărțitoare între acele proprietăți este matca apei Colentina; că Leonida Economu făcând apel în contra sentinței tribunalului, a invocat, în primul rând, aceleași fapte și motive pe cari le-a invocat și la prima instanță, iar în al doilea rând, a cerut a se face o cercetare locală cu martori și expert, spre a se stabili că dânsul și autoarea sa Elena Cornescu, au avut din vechime posesia întregului heleșteu, exercitând această posesie în mod exclusiv;

Că, Curtea de apel, după ce adoptă faptele și motivele din sentința apelată, stabilește că proba cu martori cerută înaintea sa este inutilă, și în consecință respinge apelul și confirmă sentința tribunalului;

Considerând că, prin motivul I de casare, se invoacă violarea autorității lucrului judecat, rezultând din decizia Curței de apel din București, secția II, No. 36 din 1895, care confirmă sentința tribunalului Ilfov, secț. III, No. 60 din 1885;

Considerând că, din acele hotărâri, se constată că Const. Lecca cerea atunci ca Elena C. Cornescu, proprietara moșiei Floreasca și autoarea recurentului Leonida Economu, să fie obligată să desființeze, sau mai propriu vorbind, să scoboare zăgazul moarei după moșia Floreasca, ca să nu mai producă inecăciune pe proprietatea sa, precum și să-i plătească despăgubiri câte 60 lei pe fiecare an de pogan inecat, cu începere dela 1880;

Că Curtea de apel, prin decizia No. 36 din 1895, judecând în apel acea acțiune, o respinge pe motiv că nu s'a dovedit cu nimic că cauza inecăciunii după

proprietatea lui C. Lecca este provenită din faptul ridicării nivelului stăvilărilor dela moara d-nei Cornescu;

Că, prin urmare, ceea ce s'a judecat definitiv la anul 1895, nu a fost chestiunea proprietății terenului acoperit de apa Colentina, astfel că decizia Curței de apel cu No. 36 din acel an nu poate să fie opusă ca autoritate de lucru judecat în acțiunea care face obiectul procesului de față și prin care C. Lecca cere să i se recunoască proprietatea până în matca apei Colentina;

Considerând că tribunalul respingând mijlocul de apărare relativ la autoritatea lucrului judecat, pentru motivul că nu există același obiect în ambele acțiuni, nu a comis nici un exces de putere și nu a violat întru nimic art. 1201 codul civil, ci, din potrivă, a făcut o bună aplicațiune a acestui text de lege;

Că, prin urmare, motivul de casare este nefondat.

Asupra motivului II de casare:

«Exces de putere și violarea art. 582 codul civil.

«Am cerut Curței de apel să-mi admită proba cu martori spre a dovedi că noi și autorii noștri am posedat heleșteul, împreună cu terenul acoperit de apă, peste 30 de ani, cu titlu de singur și absolut proprietar, și că prin urmare am dobândit proprietatea lui prin prescripțiune.

«Curtea imi respinge această cerere, mai întâiu pe motivul că posesiunea ar fi precară, isvorând dintr'un drept de servitute, ceea ce nu este exact, căci eu tindeam tocmai să stabilesc că posesiunea mea am exercitat-o cu dreptul de exclusiv proprietar, și afară de aceasta, Curtea se contrazice, fiindcă, pe de o parte, imi recunoaște dreptul de servitute, conform sentinței No. 60 din 1885, și pe de altă parte, imi răpește acest drept, prin faptul că a admis pretențiunile d-lui Lecca. Imi mai respinge proba cu martori și pe motivul că, conform art. 582, fiind vorba de doi proprietari riverani ai unei ape curgătoare, aceștia nu sunt susceptibili de apropiatiune exclusivă, lucru iarăș inexact, fiindcă însăș Curtea constată că în acea parte Colentina formează un lac, fiind refluată din cauza stăvilărilor morei și, prin urmare, intr'un asemenea caz, art. 582 devine inaplicabil.

«Deci, respingerea probei cu martori constituie un invederat exces de putere».

Considerând că Curtea de apel, prin decizia supusă recursului a respins proba cu martori cerută de recurent spre a se stabili prescripția terenului acoperit prin refluarea apei Colentina, atât pentru motivul că posesia recurentului este precară, de oarece se bazează pe dreptul de servitute ce rezultă din sentința tribunalului No. 60 din 1865, de a inunda cu apa dela stavilarul moarei proprietatea intimatului, cât și pentru motivul că în speță fiind vorba de refluarea unei ape curgătoare (heleșteu) este aplicabil art. 582 c. civil, în virtutea căruia folosința acelei ape constituie o comunitate legală, care nu poate duce la prescripție;

Că Curtea de apel, judecând astfel, nu a comis nici un exces de putere, cum se susține prin motivul de casare;

Că, în adevăr, posesia pe care voia s'o stabilească recurentul, este o posesie precară, căci se exercită în virtutea unui drept de servitute, acela de a inundă proprietatea intimatului, astfel că în baza art. 1847 și 1853 c. civ., o asemenea posesie nu poate să aibă de efect dobândirea prin prescripție a pământului asupra căruia se exercită dreptul de servitute;

Considerând că Curtea de apel respingând pentru acest motiv proba cu martori, nu a comis niciun exces de putere, astfel că este fără interes a se mai discuta cel

de al doilea motiv pe care îl dă Curtea pe baza art. 582 codul civil, de oarece decizia sa se menține pe primul motiv.

Asupra motivului III de casare:

«Violarea art. 327 pr. civilă și exces de putere.

«Obiectul contestațiunii la confirmarea hotărâncii noastre, așa cum a fost precizat la prima instanță de către d-l C. Lecca, atât prin petițiunea de contestațiune cât și prin concluziunile sale orale și scrise, consistă în a cere să i se recunoască dreptul de folosință asupra jumătății din terenul de sub eleșteul Floreasca-Colentina, și acest drept i-a și fost recunoscut de către tribunal prin sentința atacată cu apel numai de noi. Curtea de apel însă, chemată a rezolvi această chestiune numai după apelul nostru, acordă d-lui Lecca mai mult decât îi fusese alocat de către prima instanță, adică îi recunoaște chiar dreptul de proprietate asupra unei jumătăți din terenul formând heleșteul, pe care nu numai că n'a cerut-o la prima instanță, dar a recunoscut formal că heleșteul ne aparține nouă exclusiv, ceea ce evident constituie un exces de putere și o violare a art. 327».

Considerând că, după cum s'a arătat mai sus, tribunalul, judecând contestația lui C. Lecca, a stabilit că dânsul este proprietar al terenului ocupat de apa Colentina, cât ține dela mal până în mijlocul apei;

Că, în contra sentinței tribunalului făcându-se apel numai de Leonida Economu, Curtea de apel îl respinge și confirmă judecata primei instanțe;

Considerând că, în asemenea împrejurări, Curtea de apel, prin decizia supusă recursului, nu a recunoscut, și nici nu putea să recunoască lui C. Lecca și dreptul de folosință asupra heleșteului format prin refluarea apei Colentina, de oarece o asemenea cerere nu a fost făcută și discutată nici la tribunal și nici la Curtea de apel;

Că, dacă Curtea de apel se ocupă de dreptul ce au proprietarii riverani ai unei ape curgătoare de a se folosi de apă, aceasta o face numai pentru a motiva respingerea probei cu martori, după cum s'a arătat la discuția motivului II de casare;

Că, întrucât dreptul de folosință a d-lui C. Lecca asupra heleșteului nu formează obiectul dispozitivului deciziei supusă recursului, este invederat că Curtea de apel nu a acordat un asemenea drept, astfel că nu poate fi vorba de violarea art. 327 pr. civilă.

Că, de aceea, și acest motiv de casare este nefondat și urmează să fie respins.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA CU JURĂȚI DIN JUDEȚUL ILFOV

Audiența dela 8 Octombrie 1909

Președinta d-lui D. Florescu

Consilier la Curtea de apel din București

Corvin N. Petrescu cu Ioan N. Benescu

DELICT DE PRESĂ. — CALOMNIE. — CĂI DE RECLAMAȚIE. — PARTE VĂTĂMATĂ. — ALEGERE. — ART. 226 ALIN. II PR. PENALĂ. — LUCRU JUDECAT. — ORDONAȚA JUDELUI DE INSTRUCȚIE. — DECIZIA DE NEURMĂRIRE A CAMBEREI DE ACUZARE. — DELICT DE PRESĂ. — ART. 129, 137, 224 ȘI 241 PR. PENALĂ.

1° Dacă, după art. 226 alin. II pr. penală, Curtea cu jurați poate judeca delictele de presă și după cererea directă adresată președintelui tribunalului de cel vătămat, de aci nu rezultă că acesta ar avea

dreptul a face două acțiuni pentru acelaș fapt și contra aceleiaș persoane, ci numai că legea a prevăzut, ca o garanție mai mult pentru acel ce s'ar crede vătămât, dreptul de a și alege una din cele două căi, drept care dealtfel e consacrat prin art. 178 pr. penală celui vătămât și pentru celelalte delictе.

2° Ordonanțele judecătorului de instrucțiune și deciziunile de neurmărire ale camerei de acuzare au autoritatea lucrului judecat, și prevenitul astfel achitat nu mai poate fi tras în judecată pentru acelaș fapt, afară numai dacă nu s'ar descoperi noi probe în sarcina lui, în care caz numai instanța de instrucție, care a declarat că nu e caz de urmărire, e competentă și în drept a cercetă și examină nouile sarcine.

Această regulă se aplică și la delictеle de presă.

No. 44. — S'au prezentat: Corvin N. Petrescu, parte civilă, asistat de d-l avocat Virgiliu G. Mora; inculpatul Ioan I. Benescu, asistat de d-nii avocați C. Cernescu și I. Saita.

Fotoliul ministerului public ocupat de d-l procuror N. Hiotu.

Curtea,

Asupra incidentului ridicat de Ministerul public cum că ordonanțele judecătorului de instrucție și deciziunile Camerii de punere subacuzare, au autoritatea de lucru judecat și că prin art. 241 pr. criminală se prevede că prevenitul în privința căruia Camera de acuzare va fi decis că nu e caz de a fi trimis înaintea Curții juraților, nu mai poate fi tras în judecată pentru acelaș fapt, afară numai dacă s'ar descoperi noi probe în greutatea lui;

Având în vedere actele aflate în dosar și concluziunile puse de părți;

Având în vedere acțiunea pentru calomnie prin presă, ce e fixată a se cercetă și judecă azi de această Curte după cererea directă a lui Corvin M. Petrescu adresată d-lui prim președinte al tribunalului Ilfov în ziua de 16 Iulie 1909;

Având în vedere că prin alin. II de sub art. 226 pr. penală, se prevede: «Curtea juraților va intra în cercetarea delictelor politice sau de presă în urma trimiterii ce i se va face prin ordonanța judecătorului de instrucțiune și, în ce privește delictеle de presă, Curtea juraților le va judecă încă și după cererea directă din partea celui vătămât adresată președintelui tribunalului»;

Având în vedere însă în speță că Corvin M. Petrescu, osebit de acțiunea adresată primului președinte al tribunalului Ilfov în ziua de 16 Iulie 1909, s'a mai plâns și parchetului aceluiaș tribunal în ziua de 29 Ianuarie 1909 pentru acelaș fapt și că plângerea a fost transmisă, conform dispozițiunilor art. 61 pr. penală, judecătorului de instrucțiune al cabinetului No. 4, care făcând cercetări

a conchis prin ordonanța definitivă cu No. 88 din 13 Iulie 1909, că nu există caz de urmărire atât în contra lui Ion I. Benescu, cât și a lui Constantin Dincă pentru delictul de calomnie prevăzut și pedepsit de art. 294 și 297 codul penal;

Având în vedere că această ordonanță fiind notificată lui Corvin N. Petrescu la 18 Iulie 1909, numitul — deși în ziua de 16 Iulie făcuse cealaltă acțiune — mai atacă cu opoziție și ordonanța judecătorului de instrucțiune, care opozițiune însă a fost respinsă de Camera de punere subacuzare prin deciziunea cu No. 218 din 6 August 1909;

Având în vedere că la precedentă înfățișare s'a amânat cauza pentru azi spre a se vedea dacă aceasta a doua acțiune e prescrisă;

Având în vedere că din momentul ce în intervalul dela publicarea articolului incriminat și până la intentarea acestei a doua acțiuni s'au făcut acte de instrucțiune, prescripțiune nu poate să existe, conform art. 593 pr. crim., dar totuși acțiunea nu poate fi admisă;

Că dacă prin partea finală a alin. II de sub art. 226 pr. penală, se prevede că Curtea, cu jurați judecă delictеle de presă «încă și după cererea directă din partea celui vătămât adresată președintelui tribunalului», prin aceasta nu se dă dreptul celui vătămât a face două acțiuni pentru acelaș fapt și în contra aceleiaș persoane; ci numai, ca o garanție mai mult pentru cel ce s'ar crede vătămât, i se dă dreptul să-și aleagă una din aceste două căi, drept care dealtfel e consacrat prin art. 178 pr. pen. celui vătămât și pentru celelalte delictе;

Considerând că din combinația art. 129, 137 și 224 cu 241 și urm. din pr. penală, rezultă că ordonanțele judecătorilor de instrucțiune și deciziunile de neurmărire ale Camerii de punere sub acuzare, dacă n'au fost atacate de cei în drept la timp, au autoritatea de lucru judecat provizoriu și anume până la descoperirea de noi sarcini, și că inculpatul în privința căruia judecătorul de instrucțiune sau Camera de punere sub acuzare va fi decis că nu e caz de urmărire pentru faptul penal imputat nu va mai putea fi dat în judecată pentru acelaș fapt, afară numai dacă s'ar descoperi noi probe în sarcina sa și într'un asemenea caz numai instanța de instrucțiune care a declarat că nu este caz de urmărire e competentă și în drept a cerceta și examina noile sarcini;

Că dacă este în principiu stabilit că ordonanțele judecătorului de instrucțiune și deciziunile de neurmărire ale camerii de punere sub acuzare nu sunt definitive și irevocabile și că instrucțiunea poate fi totd'auna reluată când s'ar descoperi probe noi, nu mai puțin reese din economia legii că prima jurisdicțiune sesizată singură poate pipăi aceste noi probe;

Că, prin urmare, numai judeului instructor, prim însărcinat, i-ar aparține de a cercetă faptele noi când s'ar ivi; că aceasta reese explicit din art. 241 și următorii din pr. penală;

Că art. 243 este destul de categoric când zice: «În cazul acesta, când s'ar descoperi probe noi, oficerul poliției judiciare sau judecătorul de instrucțiune va procedea la o nouă cercetare», și continuă astfel: «judecătorul de instrucțiune intrând în cercetare, etc», de unde rezultă că numai judecătorul de instrucțiune e competent a cerceta și examina noile sarcini;

Că în nici un caz nu poate fi admis că, după ce s'a urmat o instrucțiune și s'a închis acea instrucțiune printr'o ordonanță sau deciziune de neurmărire, să se seziseze apoi direct, printr'o altă acțiune, instanța de judecată, fie de parchet, fie de cel ce s'ar crede vătămat;

Considerând, ceva mai mult, că, în speță, partea reclamantă, Corvin N. Petrescu, nici n'aduce probe noi în sarcina inculpatului Ioan I. Benescu, ci se mărginește a cere, ca și prin prima plângere adresată parchetului, să fie trimis în fața Curții cu jurați, în baza art. 226 pr. penală, Ioan I. Benescu, girantul responsabil al ziarului *Viitorul*, pentru că l-a calomniat prin articolul publicat în No. 474 al aceluia ziar, pe care-l depune;

Ori, acest fapt a fost cercetat de către judecătorul de instrucțiune și de Camera de depunere sub acuzare, după opoziția sa, și nu s'a găsit că e caz de urmărire în contra lui Benescu, după cum s'a arătat mai sus;

Că dar, această a doua acțiune pentru același fapt și în contra aceleiaș persoane nu poate fi admisă, prin urmare e fondat incidentul ridicat de Ministerul public.

Pentru aceste motive, admite incidentul și respinge ca inadmisibilă acțiunea de calomnie prin presă.

Semnați: D. Florescu, C. C. Bossie, C. H. Rosetti.

Observațiune.—Condica noastră de procedură penală, a consacrat regula, admisă și în legislațiunea franceză, că atunci când camera de punere sub acuzare a decis că nu este loc de a se pune sub acuzațiune o persoană pentru crimă, această persoană nu mai poate fi urmărită din nou pentru același fapt, afară numai dacă alte indicii de culpabilitate nu se vor fi ivit în contra sa ulterior deciziunii. Cu alte cuvinte, deciziunile camerei de punere sub acuzare, date în materie criminală propriu zisă, neatacate cu recurs sau în contra cărora s'a uzat de recurs și s'a respins, sunt investite cu caracterul autorității lucrului judecat, atât timp cât starea procedurii va rămâne aceeași delă începutul ei și până în momentul când s'a pronunțat deciziunea de neurmărire. În specie, este vorba dar nu de o autoritate de lucru judecat în înțelesul propriu al cuvântului, cu caracter definitiv, ci de o autoritate provizorie, care are tărie numai până la noui descoperiri făcute în sarcina aceluia care a fost pus în urmărire anterior deciziunii. Acestea rezultă clar din dispozițiunile art. 241 pr. penală rom., corespunzător cu art. 246 din codul de instr. crim. fr., care zice: «Prevenitul, în privința căruia camera de acuzațiune va fi decisă că nu se află în caz de a fi trimis înaintea Curții ju-

raților, nu va mai putea fi tras în judecată pentru același fapt, afară numai dacă s'ar face niscare-va noui descoperiri în greutatea sa»¹⁾.

După cum se poate foarte ușor observa, menționatul text de lege nu se ocupă decât de deciziunile camerei de acuzare date în materie criminală; or, se poate întâmpla, și aceasta destul de des, ca asemenea deciziuni să intervieve, pronunțând neurmărire pentru lipsă de sarcini suficiente de culpabilitate, și în materie corecțională sau de simplă poliție, și atunci se naște întrebarea care este caracterul acestor deciziuni?

Din faptul că art. 241 vorbește numai de deciziuni în materie de crimă și din faptul că în legislațiunea noastră, ca și în cea franceză, nu există o altă dispozițiune similară, cu privire la deciziunile date în materie corecțională și polițienească, s'ar putea obiecta că, în asemenea ipoteze, deciziunile camerei de acuzare nu conțin aceeași autoritate, obiecțiunea însă nu este serioasă, deoarece ar fi imposibil de admis ca deciziunile emantate delă aceeași jurisdicțiune și în aceeași circumstanțe, să aibă autoritatea de lucru judecat într'o materie, și să fie desbrăcate de această autoritate în alte materii de o mai mică importanță ca 'acelea despre cari discutăm. Există dar aceeași rațiune fundamentală de a decide și într'un caz ca și în celelalte și *ubi eadem est ratio, eadem lex esse debet*²⁾.

Tot din faptul că legea nu se preocupă decât de deciziunile camerei de acuzare și din cauză că ea este cu desăvârșire mută asupra ordonanțelor de neurmărire ale judecătorului de instrucțiune, s'a născut discuțiunea cu privire la chestiunea de a se ști, dacă asemenea ordonanțe se bucură de aceeași autoritate a lucrului judecat ca și deciziunile camerei de acuzare. Chestiunea, de și a prezentat oarecari dificultăți, s'a ajuns, în cele din urmă, la soluțiunea afirmativă, care astăzi este generalmente admisă.³⁾

Cu drept cuvânt, deși legea tace în această privință, din faptul însă că starea procedurii este identică în ambele cazuri, rezultă, în mod imperios, că aceeași regulă trebuie aplicată. De altmintrelea, o atare soluțiune se învederează din însăși economia și spiritul legii.

Intr'adevăr, din dispozițiunile art. 137 pr. penală rom., corespunzător art. 135 codul instrucțiunii criminale fr., rezultă că, în contra ordonanțelor de neurmărire există o cale de atac, care este aceea a opozițiunii înaintea camerei de acuzare din partea Ministerului public și a

1) F. Hélie, *c. instr. cr.*, t. II No. 1018; Cas. rom., 72 din 24 Oct. 1889.

2) F. Hélie, *op. cit.*, t. II, No. 1018

3) Garraud, *Précis de droit crim.*, No. 623; F. Hélie, *op. cit.*, t. II, No. 1019 și 1020; F. Hélie, *Pratique crim.*, t. I, No. 581; Bourguignon, *Jurispr. des c. crim.*, t. I, p. 299; Trebutien, t. II, p. 303; Merlin, *Rép.*, V^o Opp. à une ordon., p. 793; prezidentul Barris, note, 62 și 68; *Journ. du droit crim.*, art. 8988; Cas. fr., 24 Iulie 1874, Sirey, 75, 1. 43; 16 August 1877, Sirey, 78. 1. 330; Alger, 5 Febr. 1875, Sirey, 75. 2. 102; Cas. rom., 72 din 24 Oct. 1889; Trib. Dorohoi 7 Iunie 1896, *Dreptul* No. 61 din 1896,

părții civile; or, o asemenea cale de atac implică, pe de o parte, ideea că instanța judecătorească de instrucțiune formează primul grad de jurisdicțiune față de camera de acuzațiune, care constituie al doilea grad, iar pe de altă parte, neexercitarea unui asemenea drept de atac în termenul legal, sau exercitarea și neprimirea lui de către camera de acuzare, are de efect confirmarea actului final al judecătorească de instrucțiune, confirmare care nu însemnează altceva decât atribuirea caracterului autorității lucrului judecat ordonanței definitive de neurmărire. Dacă efectul ar fi altul decât acesta, atunci era inutil ca art. 137 să fixeze un termen pentru exercitarea dreptului de opozițiune.

Păreră expusă mai sus este combătută de criminalistul Legraverend, care pare a fi singurul adversar al ei⁴⁾. Marele jurisconsult își întemeiază susținerile sale, în primul rând, mai cu seamă pe dispozițiunile art. 135 codul de instrucțiune criminală, căruia îi dă o interpretațiune greșită. El afirmă că termenul de opozițiune prescris de lege este privitor numai la ordonanțele relative la punerea în libertate a prevenitului și de aci deduce că ordonanțele de neurmărire, nefiind limitate printr'un termen, ele au un caracter cu totul provizoriu și instrucțiunea poate fi reluată ori când fără nici o altă formalitate sau condițiune. Acest mod de a vedea lipsește de fundament, deoarece este de principiu că, calea opozițiunii este deschisă contra ordonanțelor judecătorească de instrucțiune, fie că ele ordonă sau refuză punerea în libertate a prevenitului, fie chiar când prevenitul se află sau nu se află în stare de arestare.

Un al doilea argument în susținerea părerii sale este tras din art. 235 codul de instrucțiune crim., — corespunzător art. 230 pr. pen. rom., — care dă dreptul camerei de acuzare, din oficiu, în toate afacerile, fie că există sau nu există o instrucțiune începută de cei dintâi judecători, să ordone urmăriri, aduceri de acte și informări, ceea ce înseamnă, zice marele publicist, că ordonanța de neurmărire întrerupe numai în mod aparent procedura fără a o termina. Nici acest argument nu prezintă seriozitate, fiindcă este de principiu că dreptul de evocațiune al camerei de acuzare nu se aplică decât în cazul când instrucțiunea începută de judele instructor este încă în cursul ei, iar nu și în cazul când ea a luat un sfârșit printr'o ordonanță de neurmărire rămasă definitivă față de calea de atac prescrisă contra'i.

Rămâne dar bine stabilit că ordonanțele definitive de neurmărire, ca și deciziunile camerei de acuzare, se bucură de autoritatea lucrului judecat până la noui descoperiri în greutatea inculpatului.

Să trecem acum la o altă chestiune a cărei însemnătate este mare și anume: când reînceperea instrucțiunii este provocată de ivirea unor noi sarcini, care e jurisdicțiunea ce trebuie sesizată spre a se pronunța asupra lor?

4) Legraverend, *Legisl. crim.*, t. 1, p. 390 și urm.

În sistemul legiuierei franceze este admis că, dacă după o deciziune de neurmărire, pronunțată de camera de acuzare în materie de crimă, s'au făcut noi descoperiri, numai camera de acuzare este chemată a examina temeinicia lor⁵⁾. Aceasta rezultă din art. 246 codul de instrucțiune crim., care zice: «Le prévenu à l'égard duquel la cour aura décidé qu'il n'y a pas lieu à renvoi devant la cour d'assises ne pourra plus être traduit à raison du même fait, à moins qu'il ne survienne des nouvelles charges». Și din art. 248, care adaugă: «En ce cas, l'officier de police judiciaire ou le juge d'instruction adressera sans délai copie des pièces et charges au procureur général près la cour impériale et sur la requisition du procureur général le président de la section criminelle indiquera le juge devant lequel il sera, à la poursuite de l'officier du ministère public, procédé à une nouvelle instruction». Legea franceză a vroit ca instanța cea din urmă care a cercetat primele sarcini să le examineze și pe cele noi, și această soluțiune s'a adoptat, în lipsa unui text precis de lege, și atunci când camera de acuzare fiind sesizată de o opozițiune în materie corecțională sau polițienească, a pronunțat neurmărirea, de oarece aceeași rațiune de a decide există și în aceste două din urmă ipoteze, adică ca procedura să revină aceluiași judecătorii cari au găsit primele sarcini neîndestulătoare.

De asemenea, în privința ordonanțelor de neurmărire ale judecătorească de instrucțiune cari n'au fost defărite camerei de acuzare s'a admis, că numai judele instructor are căderea să se pronunțe asupra nouilor sarcini, întrucât el este care a pipăit insuficiența celor dintâi și întrucât camera de acuzare a rămas cu totul străină de procedura urmată prin neopozarea ordonanței⁶⁾.

În sistemul legiuierei noastre, chestiunea pusă se simplifică din cauza unei modificări pe care a suferit-o art. 243 pr. pen. rom., corespunzător art. 248 din codul instrucțiunii crim. francez.

Într'adevăr, legea prin art. 241 din codica noastră de procedură penală, care am văzut că se aplică la toate materiile penale fără distincțiune, și nu numai la deciziunile camerei de acuzare dar și la ordonanțele judecătorească de instrucțiune, după ce spune că prevenitul în privința căruia camera de acuzațiune va fi decisă că nu se află în caz de a fi trimis înaintea Curții juraților, nu va mai putea fi tras în judecată pentru acelaș fapt, afară numai dacă s'ar face nișcareva noiei descoperiri în greutatea sa, adaugă prin art. 243: «În cazul acesta (al nouilor descoperiri) oficerul poliției judiciare, sau judecătorul de instrucțiune, va procedea la noua cerce-

5) F. Hélie, *Partique crim.*, t. I, No. 584; Mangin, *Act publ.* t. II, p. 317; *Journal du Palais*, 49. 1. 330; Dalloz, 46. 1. 211; 21 August 1847, Sirey, 47. 1. 44; *Journal du Palais*, 47. 2. 704; 22 Iunie 1899, Sirey și *Journal du Palais*, 1901. 1. 252; Cas. fr., 31 August 1821; 22 Noembrie 1821; 14 Maiu 1829; 13 Martie 1846, Sirey, 46. 1. 698.

6) F. Hélie t. V, No. 2082; Cas. fr., 11 August 1842, Sirey, 43. 1. 372. — *Journal du Palais*, 43. 2. 454. — Dalloz, 43. 1. 371; 22 Iulie 1859, Sirey, 60. 1. 583; Dalloz, 60. 5. 85. — Vezi asemenea Amiens, 15 Maiu 1851, Sirey, 52. 2. 145; *Journal du Palais*, 53. 1. 192; Dalloz, 51. 2. 183.

tare... » fără a mai reproduce ideea și termenii din textul francez, că acești oficeri «adressera sans delai copie des pièces et charges au procureur général près la cour imperial; et sur la réquisition du procureur général, le président dela section criminelle indiquera le juge devant lequel il sera, à la poursuite de l'officier du ministère public, procédé à une nouvelle instruction». Această schimbare de text pune în evidență intențiunea legiuitorului nostru, că n'a vroit să urmeze sistemul francez de a supune noile sarcini la aprecierea instanței care a închis procedura față de vechile sarcini, ci a vroit să le supună dela început examenului judecătorului de instrucțiune, căutând să păstreze cu mai multă rigoare și în toate cazurile norma celor două grade de jurisdicțiune.

Oricare ar fi sistemul care s'ar adopta în practică în această privință, fie acela al legiuitorului francez, fie acela al legislațiunei noastre, deși argumentele sunt peremptorii pentru cel din urmă, un punct rămâne constant din toate cele expuse până aci, că cercetarea noulor sarcini cade în competența exclusivă a instanțelor de instrucțiune cari au pipăit vechile sarcini, și că inculpatul nu poate să fie citat direct înaintea instanțelor de judecată, căci jurisdicțiunea de instrucțiune care a apreciat primele sarcini și ale cărei atribuțiuni sunt altele decât ale instanțelor de fond, este singură în drept a examina dacă faptele semnalate ca noul sarcini au acest caracter, precum și dacă sunt motive cari să autorize retractarea primei sale deciziuni 7).

Deși aceste reguli nu prezintă dificultăți serioase, totuși, ele trec deseori neobservate în fața instanțelor noastre judecătorești.

Este oșios să insistăm a mai arăta că regulile expuse sunt generale și că ele își au aplicațiunea lor și în materie de delict de presă atunci când partea în drept n'a apucat dela început calea directă la Curtea cu jurați, cum prescrie art. 226 alin. 3 pr. penală, ci a sezisat instrucțiunea conform aceluiași text de lege.

Curtea cu jurați din Ilfov, (asesorii curței) prin deciziunea frumos motivată, publicată mai sus, dată asupra unei acțiuni de presă introdusă direct după ce intervenise mai întâiu o deciziune de neurmărire a camerei de acuzare, a făcut o sănătoasă aplicațiune a principiilor de mai sus, refuzând a intra în cercetarea noulor sarcini și recunoscând acest drept numai instanței de instrucțiune.

ALEXANDRU OPRESCU

Procuror pe lângă Curtea de apel din București

7) Laborde, No. 972; Trib. Senei, 20 Iunie 1862, *Journ. du min. publ.*, t. V, p. 147. — Colmar, 10 Noembrie 1863, *Ibid.*, t. VII, p. 57. Cas. fr. 30 Iunie 1864, Sirey, 65. 1. 241. — *J. du Pal.* 65. 565. — Dalloz, 66. 1. 362. — Mangin, *Act. publ.*, t. II, No. 389. — Le Sellyer, *Dr. crim.*, t. VI, No. 2180; F. Hélie, t. V, No. 2083, 2084; Trebutien, t. II, p. 303; Duvergier, *Man. des juges d'instr.*, t. III, No. 535; Dutruc, *Journ. du min. publ.*, t. V, p. 148; Cas. rom., 72 din 24 Octombrie 1889.

JURISPRUDENȚA STRAINA

CURTEA DE APEL DIN BRUXELLES

1 Martie 1909

SERVITUȚI.—SERVITUTE REALĂ.—OBLIGAȚIUNE DE A NU FACE.—INTERZICDEREA UNUI COMERCIU DETERMINAT.—STABILIMENTE PERICULOASE, INCOMODE ȘI INSALUBRE.—ART. 1142 (ROM. 1075).

1° Obligațiunea impusă de vânzătorul unui fond cumpărătorului de a nu exercită pe fondul vândut

un comerț sau o industrie determinată, nu poate constitui decât un angajament personal, iar nu o servitute reală care grevează fondul vândut.

În special, când proprietarul unor terenuri vândute în loturi, a impus fiecăruia din cumpărători obligațiunea de a nu înființa pe terenul vândut nici unul din stabilimentele clasate ca periculoase, incomode și insalubre de regulamentele în vigoare, această stipulațiune nu are caracterul unei servituți reale care să greveze fondul vândut, ci numai caracterul unei obligațiuni personale impusă cumpărătorului.

2° Dacă în caz de inexecutarea unei obligațiuni de a face sau a nu face, judecătorii pot alocă o sumă determinată pentru zilele de întârziere, aceasta nu este decât cu titlu de indemnitate pentru paguba cauzată, iar nu cu titlu de constrângere și pentru a asigura executarea sentinței.

(Din *Pand. Périod.* V cahier 1909).

Observațiune.—Prima parte a soluțiunilor de mai sus a fost criticată în repertoriul din care o extragem. Curtea de Bruxelles pune în teză generală că renunțarea proprietarului unui fond la exercitarea pe acest fond a unui comerț sau a unei industrii determinate, nu poate să prezinte caracterele unei servituți reale, și nu constituie din partea proprietarului decât un angajament personal, a cărui violare ar putea da loc numai la daune-interese. Credem, din contra, — zice nota din *Pandecte* — că, dacă în intenția părților, ea grevează fondul însuși, în profitul unui alt fond, poate prezintă caracterele unei servituți reale (C. Douai 12 mars 1900, *Pand. périod.* 1901. 2. 190). Dar, pentru ca să fie servitute, trebuie să rezulte clar din stipulațiunile actului intervenit între părți că obligațiunea contractată grevează fondul în profitul unui alt fond, și că nu are de obiect avantajul personal al beneficiarului obligațiunei; este aci o chestiune de interpretare a convențiunei părților, care intră în domeniul judecătorilor de fond, cu condițiune de a nu-i denatură sensul și întinderea (Cass. 20 mars 1900; *Pand. périod.* 1901 1. 200).

În ce privește a doua soluțiune relativă la neexecutarea obligației de a face sau a nu face, jurisprudența belgiană a rămas fidelă sistemului său care are aprobarea majorității autorilor (C. Bruxelles, 5 août 1880, S. 1881. 4. 1.—P. 1881. 2. 1. Cass. Belgique 19 janv. 1881, S. 1882. 4. 19.—P. 1882. 2. 34. — Huc, *Comment. du code civil*, t. VII, No. 145; Baudry-Lacantinerie et Barde, *Des oblig.*, ediț. 3, t. I, No. 479 urm.; Lacoste, *Chose jugée*, ediț. 2, No. 9 7; Meynial, *La sanction civ. des oblig. de faire ou de ne pas faire* (Rev. prat., t. 56, p. 474). Dar jurisprudența franceză admite în mod constant validitatea constrângerilor pronunțate cu titlu cominatoriu (V. nota Cass. 25 juillet 1882 precitată și trimiterile; 3 juillet 1893 S. și P. 1896. 1. 67; *Pand. périod.* 1895. 1. 71; 8 janv. 1901, S. și P. 1902. 1. 285 și trimiterile. Adde Esmein, *L'origine et la logique de la jurispr. en matière d'astreinte* (Rev. trim. de dr. civ., 1903, p. 36, 49 și urm. Cpr. Planiol, *Tr. élément. de dr. civil*, ediț. 4-a, t. II, No. 210); D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, t. VII, pag. 331 urm. S. R.